

(/)

🏠 (/)

> Danmark og Europa efter 1945 (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Store forventninger i Europa 2000-2020



← [Forrige artikel \(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/rige-boern-leger-bedst\)](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/rige-boern-leger-bedst)

Store forventninger i Europa 2000-2020

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1241

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020)

[europa-2000-2020](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020)) **t** ([https://twitter.com/home?status=.](https://twitter.com/home?status=) Aktiviteten kan ses på

[http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020)

[1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020)) **in** (<http://www.linkedin.com/shareArticle?>

mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/store-forventninger-i-europa-2000-2020&title=)

Geert Mak

Store forventninger i Europa 2000-2020

Epilog. 608 sider. 399,95 kr.

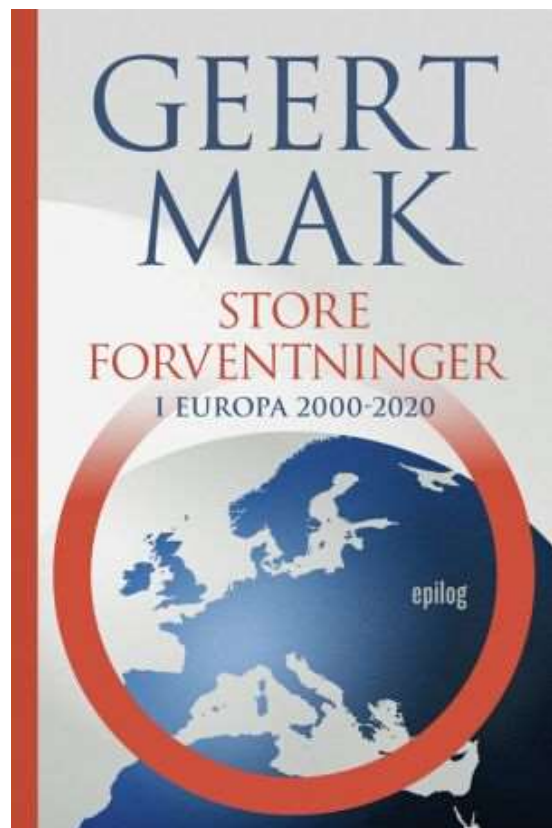
Af Ole Schramm, cand. mag. i historie og musik

Geert Mak er en hollandsk journalist og historiker, der i begyndelsen af 2000-tallet skrev bogen "En rejse gennem det 20. århundrede". Bogen udkom på dansk i år 2010. Bogen byggede i bogstaveligste forstand på Geert Maks rejse på kryds og tværs igennem Europa i et helt år. For hver måned tog rejsen ham et tiår videre ind i det 20. århundrede. Bogen var en blanding af indtryk fra rejsens forskellige steder, interviews med personer, han mødte, og et tilbageblik på den historiske baggrund for de forskellige rejsemål. Det var forfriskende, uhøjtidelige, spændende og lærerige fortællinger om mange af brændpunkterne i Europas historie i det 20. århundrede.

Bogen blev en succes, og det er derfor ikke mærkeligt, at Geert Mak har fået lyst til at skrive en efterfølger om de første 20 år af det 21. århundrede. Konceptet er stort set det samme, dog med den store forskel, som Geert Mak selv er opmærksom på, og som han skriver i forordet: "Der er noget modstridigt ved det: at skrive historie om en periode, man selv er midt i".

"En rejse gennem det 20. århundrede" sluttede meget optimistisk. Han skriver bl.a. "Grundlaget for EU bliver åbenbart stadig mere rodfæstet i den enkelte borgers daglige realitet. Det er ikke længere pionererne, statslederne og nationerne, der bærer Unionen, nu er det frem for alt den kæmpemæssige sammenfletning af virksomheder, byer og mennesker, den langsom fremvoksende, selvfølgelige europæiske tilværelse som kan modstå storme" (s. 873).

Geert Maks nye bog antyder også optimisme med titlen "Store forventninger". Det var den stemning, som var dominerende, da det 21. århundrede begyndte. Det var som én stor triumffest. Men allerede i forordet bliver disse forventninger dementeret. "Engang troede man, at Vestens frihed og demokrati langsomt ville erobre Østen og resten af verden. Nu ser det snarere ud til at gå i den modsatte retning. Europa er søgende, splittet og svækket" (s. 20). Det er denne påstand, som bliver fulgt op i de følgende kapitler, og som er den tese, han forsøger at underbygge i resten af bogen. Han skriver om virkningerne af Putins opstigning til magten på baggrund af det sammenbrudte Sovjetimperium, terrorangrebet på USA d. 11. september, den vanvittige krig i Irak, problemerne med EU-udvidelsen, den ufattelige og tragiske migrantkrise, som belyses i flere kapitler. I et af afsnittene viser han, hvordan migrantkrisen har sat sine uhyggelige spor i Danmark. Han fortæller undervejs flere personhistorier, og en af de første handler om Aydin, der voksede op i en iransk flygtningefamilie i Avedøre Stationsby og Gladsaxe. Geert Mak fortsætter med at fortælle om flere andre problemer som finanskrisen, Brexit, den græske tragedie, Donald Trump, coronaepidemien, der ser ud til, at "skabe en verden med mindre velstand, mindre frihed og mindre åbenhed" (s. 578).



For danske læsere har det måske umiddelbart mest interesse at se på, hvordan han belyser migrationskrisen, især fordi Geert Mak trækker Danmark ind i denne sammenhæng. Under den uskyldige overskrift "Tal – 2004" bliver migrationen først belyst generelt. Først skriver Geert Mak, at der er mellem 1999 og 2020 kom næsten dobbelt så mange mennesker i drift som tidligere, globalt omkring 65 millioner (s.132), men der er ca. 70,8 millioner mennesker på flugt verden over iflg. tal fra UNHCR juni 2019. Men uanset hvor mange det drejer sig om, rummer tallene tragedier, som Geert Mak minder os om. Ca. 27.000 var fx i perioden fra 1993 til 2018 druknet på havet. Håndteringen af flygtningepolitikken er skræmmende, fordi de europæiske indre grænser blev åbnet på vid gab, bevogtningen af de ydre grænser blev forsømt, og en fælles immigrationspolitik var der dårlig nok tale om. Spanien forsøgte så at placere Europas grænser i Afrika ved at betale Marokko og de vestafrikanske lande, og Italien flyttede grænserne til Gaddafis Libyen.

I kapitlet "Det forjættede land" bliver flygtningekrisen 2015 behandlet mere indgående. To diametralt modsatte holdninger i forhold til flygtninge stødte sammen, Orbans og Angela Merkels: Orbans nultolerance mod Merkels imødekommende. Flygtningenes begejstring for Merkels åbne arme ville næsten ingen ende tage, alle ville til Tyskland. Orban benyttede sig af situationen og tømte sit land for flygtninge, som han sendte videre mod Tyskland. Resultatet i 2015 og 2016 var, at lidt over en million flygtninge og immigranter kom til Tyskland. I virkeligheden var syriske og til dels afghanske flygtninge blandet op med immigranter fra andre lande, der så chancen for at komme til Europa. Fx immigranter fra forskellige dele af Afrika. Modreaktionen i Tyskland kom nytårsaften 2016 med hundredevis af sexualovergreb.

Herefter en afstikker til Danmark, som Geert Mak besøgte i denne periode. Her forsøger Geert Mak at forklare, hvorfor han ikke længere kunne genkende det venlige tolerante Danmark fra 1999. Det skyldes Dansk Folkeparti, der blev støtteparti for flere borgerlige regeringer. Geert mak skriver: "Holdninger, som andre steder i Europa længe endnu blev betragtet som ekstreme, var for længst blevet hverdagskost i Danmark. Selv genkendte jeg tyve år senere næsten ikke længere det venlige, tolerante Danmark fra 1999. "Vi danskere tjener til føden på to måder," fortalte en dansk bekendt mig. "Groft sagt: som bonde eller som søfarende". Sømænd var vant til andre kulturer, de havde kun få eller slet ingen problemer med nytilkomne. For bønderne var det fremmede og det anderledes en fare. "Bønderne har vundet", sagde han dystert. "De har overtaget hele politikken, hele landet" (s. 386).

Det er rigtigt, at Dansk Folkepartis holdning til indvandrere har haft afgørende indflydelse på ikke alene de borgerlige regeringer, men på næsten hele det politiske spektrum. Socialdemokratiet forekommer i dag at være endnu mere afvisende end Dansk Folkeparti. Det er ikke integration, der er målet, men assimilation, hvor udlændinges oprindelige kultur skal fortrænges og overtages af den såkaldte danske kultur – hvad det så end betyder. Geert Mak skriver "Integration af nytilkomne var som politisk mål opgivet. Nu hed det: bliv dansk med hud og hår – inklusive at spise svinekød og give hånd – eller forsvind".

Selv om der kan være meget rigtigt i Geert Maks signalement af tilstandene i Danmark, er hans argumentation problematisk. Hvem den danske bekendt er, fremgår ikke af dokumentationen bag i bogen. Vennens forklaring på, at holdningen til udlændinge skyldes, at bønderne – og ikke de søfarende – har overtaget politikken, er underlig. Det er rigtigt, at dansk mentalitet blev afgørende ændret, da Danmark i 1807 mistede flåden til Storbritannien, og mentaliteten derefter blev præget af bondekulturen. Men det kan ikke forklare holdningen til udlændinge flere hundrede år efter. Og så mange er der heller ikke beskæftiget hverken i landbruget eller som søfarende, hvilket Geert Maks ven åbenbart mener.

En af de skæbner, som Geert Mak fortæller om, møder vi i bogens begyndelse. Det er Aidin Oei, der som søn af en iransk flygtning var vokset op i Danmark. Han fortæller historien om sin mor, der havde taget en bachelorgrad i fysik i Sovjetunionen, men ikke kunne få sin eksamen anerkendt i Danmark. Hun måtte derfor starte forfra i Danmark med gymnasium og universitet, før hun kunne blive ingeniør.

Det er rigtigt, at der er mange absurde historier om eksamensbeviser, der ikke er blevet anerkendt i Danmark. Det er også rigtigt, at ikke alle udenlandske eksamenspapirer lever op til danske standarder. Som tidligere vejleder på en sprogskole kender jeg til problematikken, men jeg ved også, at vejlederne

på sprogskolen hjalp kursisterne med at få vurderet deres papirer af Uddannelses- og Forskningsstyrelsen. Styrelsen er en del af Uddannelses- og Forskningsministeriet. Dette er selvfølgelig også kendt af de kommunale sagsbehandlere.

Problemer er der nok af i den virkelige verden, hvor vi i Danmark snart er kommet nogenlunde helskindede gennem corona-krisen. Snart lempes alle restriktioner, og så skal hverdagen genopdages, kulturtilbuddene skal udnyttes, og om et par dage er der teaterfestival for børn i Holbæk. Men problemerne er langt fra overstået uden for Danmark. I glimt lader han os ane det smukke og enestående i Europa anno 2019, fx når han skriver: "Europa er et vidunderligt kontinent, og den sang bliver sunget for lidt". Længere nede på s. 331 skriver han: "Til min unge historiker i 2069: På trods af alt var vi, gennemsnitseuropæerne anno 2019, lykkelige mennesker i sammenligning med forrige generationer. Europa var bedre og fredeligere end nogensinde. Over de fleste indbyggere på dette kontinent skinnede solen stadig væk. Alligevel var stemningen forandret. Mange mennesker følte sig mindre hjemme, blev stadig mere fremmede i deres egen verden". Ja, det er svært at finde løsninger og bevare optimismen og håbet, og meget er vesten selv skyld i. Fx Irakkrisen, som selvfølgelig producerede flygtninge, og som skyldtes den vestlige invasion, som Danmark deltog i. Den sammenhæng havde man godt nok svært ved at anerkende i Danmark.

Geert Maks bog præsenterer os for store og uløste problemer, der har tårnet sig op i Europa i de sidste 20 år. Det er samtidshistorie, som Geert Mak skriver med en journalistisk vinkling, som han belyser Europas miserable tilstand med. Han bruger samtidskilder, interviews, avisartikler, aktuelle bøger, anmeldelser osv. Han har en oversigt over bøger og andre kilder sidst i bogen, men bogen er skrevet uden konkrete henvisninger. Som vist i afsnittet om flygtningene og Danmark er der nogle problemer med hans argumentation, selv om han også påviser nogle problemer, der er reelle og påtrængende. Man spørger sig selv, om der dog ikke findes lyspunkter mht. kultur, kunst, borgerinitiativer, frivilligt arbejde og andet, som peger i en mere optimistisk retning?

[Historie-online.dk, den 16. juni 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/rige-boern-leger-bedst>)

SE RELATEREDE ARTIKLER



GERNINGSMÆND ELLER OFRE



DE RØDE FLERTAL

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/2-verdenskrig-61-61/gerningsmaend-eller-ofre>)
(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/danmark-og-europa-efter-1945/de-roede-flertal>)



ET LAND I FORVANDLING